

Principy vnitrostátní aplikace práva EU

Justiční akademie Slovenské republiky

Omšenie, 11. 12. – 12. 12. 2013

Michal Bobek

Notes:

Menu

- 1) Úvodem: kdy je právo Unie vnitrostátně aplikovatelné?
- 2) Přímý účinek
- 3) Nepřímý účinek
- 4) Přednost práva EU
- 5) Obecný procesní rámec: účinná vnitrostátní ochrana unijních práv
- 6) Odpovědnost za škodu

Notes:

Otázka:

Kam až sahá evropské právo?

Notes:

Nechce se Vám platit účet za elektrinu ve výši 25 korun?
Costa

Jste turista, kterého zbili v pařížském metru?
Cowan v

Jste žena a chcete sloužit v elitních vojenských jednotkách?
Sirdar, Tanja Kreil

Řídil jste v opilosti a byl podroben dechové zkoušce?
Lemmens

Vadí Vám, že v trafice na rohu prodávají pouze Algidu?
Van den Bergh Foods

Pěstujete včely a chcete vyzkoušet jiná než česká plemena?
Ditlev Bluhme

Chcete se věnovat prostituci v Amsterdamu?
Aldona Malgorzata Jany

Notes:

Případ 1

Paní Nováková pracuje ve středním managementu ve středně velké obchodní společnosti ve Středních Čechách. Její společnost vypsalala interní konkurz na obsazení vyšší manažerské pozice. Paní Nováková se do konkurzu přihlásila, stejně jako její tři další kolegové. Po proběhnutém konkurzu je ke všeobecnému překvapení povýšen její mužský kolega, většinou lidí ve společnosti považován za méně schopného. Paní Nováková se domnívá, že byla obětí diskriminace z důvodu pohlaví.

Notes:

Případ 2

Kloaka, a.s., má sídlo v Hradci Králové. Ráda by získala kontrolní balík akcií ve společnosti Chrudimské vodovody a kanalizace. Zjišťuje nicméně, že Pardubický kraj v rámci Chrudimských vodovodů a kanalizací vlastní akcii, se kterou jsou spojena zvláštní hlasovací práva (tzv. „zlatou akcií“). To znamená, že i kdyby Kloaka, a.s. nakoupila 99% všech ostatních akcií Chrudimských vodovodů a kanalizací, tuto společnost nebude nikdy skutečně schopna kontrolovat.

Notes:

Případ 3

Pan Fransson je švédský rybář. Věnuje se především lovu síha malého ve vodách řeky Kalix ve Švédsku. Není zdá se fanouškem placení švédských daní. Výrazně tedy „optimalizoval“ svoji daňovou povinnost, a to až do té míry, že to vyvolalo výrazný nesouhlas švédské daňové správy. Ta jej obvinila z krácení daní – daně z příjmu, daně z přidané hodnoty, stejně jako neodvádění sociálních plateb. Daňová ztráta švédského státu v důsledku toho způsobená byla vyčíslena v řádu statisíců švédských korun. Daňové orgány uložily pan Franssonovi (správní) sankci za krácení daně. S ohledem na výši daňové ztráty nicméně švédské státní zastupitelství následně zahájilo proti panu Franssonovi také trestní stíhání pro daňový únik. Pan Fransson se nicméně domnívá, že je podruhé stíhán za stejnou věc: za totožný skutek, pro který mu již byla uložena daňový postih (správní sankce), je nyní stíhán trestně.

Notes:

Kdy jsme vnitrostátně v rámci práva Unie?

1/ přímá vnitrostátní aplikace právního předpisu EU (nařízení, čl. smlouvy, rozhodnutí...)

2/ provádění unijního závazku (směrnice, čl. smlouvy....);

3/ konflikt s unijním závazkem.

Notes:

„Provádění“ unijního závazku I

Představme si situace, ve kterých Slovenská republika coby členský stát EU:

1/ přijme zákon, kterým pouze provádí striktně vyžadovaná (povinná) ustanovení unijní směrnice;

2/ přijme zákon, kterým provádí nepovinná (volitelná) ustanovení unijní směrnice;

3/ přijme zákon, kterým určuje (či dokonce přímo vytváří) vnitrostátní orgány zodpovědné za aplikaci určitého právního předpisu Unie (nařízení, směrnice) na vnitrostátní úrovni. Samotný předpis Unie o svém vnitrostátním provádění tudně mlčí.

4/ přijme zákon, kterým stanoví systém sankcí pro porušení určitého předpisu práva Unie (v oblasti daní, hospodářské soutěže, ochrany životního prostředí apod.). Samotný předpis Unie však žádné sankce za své porušení výslovně nevyžaduje. Alternativně přijme soubor sankcí, které jsou znatelně tvrdší než ty, které vyžaduje samotné unijní právo.

Notes:

„Provádění“ unijního závazku II

5/ nepřijme zákon či určité ustanovení v případech, kdy má právem Unie samotným dané uvážení. Unijní směrnice kupříkladu dává členskému státu uvážení, zda určitá její ustanovení provede do svého vnitrostátního práva. SR se rozhodla, že určitá ustanovení nechce, a tudíž je neprovede. Je vnitrostátní „mlčení“ či úmyslné neprovedení konkrétního ustanovení stále v rámci práva Unie ve smyslu jeho aplikovatelnosti?

6/ přijme zákon, kterým poruší obecnou povinnost/zákaz stanovený primárním právem Unie (kupříkladu zákon poruší zásadu stejné odměny za stejnou práci bez ohledu na pohlaví, stanovenou čl. 157 SFEU). Vnitrostátní zákon v podobném případě pochopitelně nemá žádný předobraz v unijním předpisu; pouze jaksi věcně náhodně „spadne“ do jeho aplikačního rámce.

Notes:

Provádění a konflikt s právem EU

Otázka „vzdálenosti“ či „proximity“ mezi unijním závazkem a vnitrostátními opatřeními.

Nejnověji velký senát ve věci C-617/10, *Fransson*.

Proměna vnímání proximity napříč časem (blíže a blíže, nepřímé či vzdálené omezení nestačí – srov. klasiku typu *Dassonville*).

N. B.: Navázanost unijní ochrany lidských práv (čl. 51 odst. 1 Charty EU) na aplikační rámec unijního práva! Nemožnost přímého přezkumu vnitrostátního práva s unijní Chartou (kauza musí věcně „vstoupit“ do aplikačního rámce – viz *Vajnai* či *Kovalsky*).

Notes:

2. Přímý účinek

Notes:

Přímý účinek - pojem

- průnik mezinárodního práva do práva vnitrostátního bez potřeby transformace; přímo účinné předpisy práva EU se stávají součástí vnitrostátního práva;
- soužití mezinárodního a vnitrostátního práva – tradičně určováno normami vnitrostátního práva ústavního (CO bude působit a JAK, transpozice, inkorporace, adaptace atd...);
- negace prerogativu Soudním dvorem - možnost jednotlivce (fyzické či právnické osoby) dovolat se ustanovení práva EU bez ohledu na způsob vnitrostátní implementace před vnitrostátními soudy a orgány;
- vymáhání a dozor nad dodržováním práva EU je svěřeno jednotlivcům a vnitrostátními soudům – decentralizace vymáhání, motivace.

Notes:

Jaké jsou přísady zázračného receptu?

Přímo účinné ustanovení práva Unie musí být:

1/ jasné a bezpodmínečné

2/ bez potřeby dalšího provedení ze strany členského státu)

(+ 3/ v případě směrnic) – již uplynula implementační lhůta

Co je skutečným testem? Vhodnost/možnost soudní aplikace?

Notes:

Příklady...

Ustanovení v případě Van Gend (článek 12 SEES):

„Členské státy mezi sebou nebudou zavádět žádná další cla pro dovoz nebo vývoz nebo dávky mající rovnocenný účinek a dále nebudou zvyšovat ta cla a dávky, která již aplikují ve vzájemném obchodním styku.“

Je dané ustanovení jasné, bezpodmínečné a bez nutnosti dalšího provedení?

Notes:

„Každý členský stát zajistí uplatnění zásady stejného odměňování mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci.“
3/75 Defrenne

“Členské státy musí přijmout všechna potřebná opatření, aby zajistily, že záruční orgány, které budou jimi vytvořeny nebo určeny zabezpečily výplatu dlužných částek vzniklých na základě pracovních smluv nebo pracovních-právních vztahů pro období před rozhodným datem.”
C-6/90 a C-9/90, Andrea Francovich a Danila Bonifaci

Notes:

Které prameny práva Unie mohou být přímo účinné?

- v praxi bývají obvykle přímo účinná:
 - ustanovení zakládajících smluv
 - nařízení (u nich se přímý účinek předpokládá)
- přímá použitelnost (závaznost) ≠ přímý účinek a naopak!
- rozhodnutí (komu jsou adresována?)
- problematické případy:
 - mezinárodně právní závazky (především WTO)
 - směrnice

Notes:

Směrnice a jejich působení ve vnitrostátním právu

- Směrnice = nevhodný kandidát pro přímý účinek - čl. 288 SFEU:
„Směrnice je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.“
- flexibilita = síla i slabost směrnic
- scientologické (ne snad bezpodmínečně scientické) odůvodnění přímého účinku směrnic:
41/74, Van Duyn v. Home Office
- nesouhlas některých členských států a nejvyšších soudů (Conseil d'Etat, Bundesfinanzhof)

Notes:

Soudní dvůr začíná „kvalifikovat“ přímý účinek směrnic

- odlišení horizontálního a vertikálního účinku směrnic
 - 152/84, Marshall
 - C-91/92, Faccini Dori
- ve směru vertikálním pouze zezdola nahoru, nikoliv zezhora dolů
 - 148/78, Ratti
 - 80/86, Kolpinghuis Nijmegen BV

Notes:

Horizontální přímý účinek směrnic: NE, ale Ne ano?

- naoko přiznání porážky – nověji třeba C-443/98 Unilever Italie SpA, současně hledání náhradních cest
 - 1/ rozšíření pojmu stát a představitelů státní moci (C-188/89, *Foster*)
 - 2/ Typy „státní“ aktivity nehrají roli: stát i jako zaměstnavatel je ve vertikálním právním vztahu (*Marshall*, nověji třeba C-444/09 a C-456/09 *Gavieiro* nebo C-250/09 a C-268/09 *Georgiev*)
 - 3/ masivní rozvoj nepřímého účinku (konformní výklad), a to i pro horizontální vztahy (viz dále...)
 - 4/ nověji pak přímý účinek právních principů (*Mangold* atd.)
- V konečné fázi: co je pravidlem a co výjimkou?

Notes:

Přímý účinek obecných principů právních?

Amorfní kategorie s nejasným postavením (na úrovni primárního práva, pod?), která nebyla až tak sporná až do věci C-144/04, *Mangold*. Výslovný odkaz na některých místech (např. čl. 6 odst. 3 SEU, čl. 340 SFEU), ale v zásadě soudcovský výtvar.

Mangold: přímý účinek/aplikace právních principů v horizontálním vztahu!

Využití principů:

- Defenzivní argumentace – zaplňování děr, dotváření práva při absenci výslovné úpravy
- Základ ústavního či zákonného přezkumu – např. respekt nabytých práv či legitimních očekávání v legislativě
- Silně ofenzivní argumentace – ex nihilo vytvořený právní princip pro přepsání jasně vůle unijního i vnitrostátního zákonodárce?

Debaty o dotváření právních principů post-Mangold: např. *Chacón Navas*, *Bartsch*, *Palacios de la Villa*, *Audiolux*, *Kucukdeveci* ...

Notes:

Přímý účinek – příklady z aplikační praxe

a) vylučná úprava EU – přímý účinek „bezkonfliktní“ (= přímý účinek „bez“ přednosti)
 b) rozpor – přímý účinek „konfliktní“ (= přímý účinek + přednost)

Jasná preference pro „nerozporný“ přímý účinek

Konfliktní (kolize vnitrostátní úpravy s přednostně aplikovatelným a přímo účinným právem EU)
 První pokusy

- Televize na hotelových pokojích a OSA (36 C 115/2004 – KS v Praze)
- Tabák ke kouření? (15 Ca 184/2006-42 – KS v Ústí nad Labem)

Problémy vymezení případů sub a) a sub b)

- Rozsudek NSS ze dne 19.07.2006, č. j. 3 Azs 259/2005-42 (přímý účinek a přednost protokolu k Amsterdamské smlouvě)
- Rozsudek MS v Praze ze dne 20.06.2005, sp. zn. 7 Az 7/2005 (konstrukce unijní úpravy (taktéž „azylového“ protokolu) jako lex specialis, tedy norma doplňující, nikoliv konfliktní)

Notes:

Slovenští žadatelé o azyl a hranice „dotváření“ právní úpravy správním orgánem

Formy rozhodnutí správního orgánu:

- Udělení azylu
- Neudělení azylu
- Zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné
- Zastavení řízení
 - (MV + nový způsob rozhodnutí, nemající oporu v azylovém zákoně: odmítnutí žádosti pro nepřipustnost)

16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu před „komunitární“ novelou: *zamítnutí žádosti pocházející z bezpečné třetí země jako zjevně nedůvodné*

Protokolu o poskytování azylu státním příslušníkům členských států (Amsterdamská smlouva):
se zřetelem na úroveň ochrany základních práv a svobod v členských státech Evropské unie považují členské státy navzájem za bezpečné země původu, a to pro veškeré právní a praktické účely spojené se záležitostmi azylu. Žádost příslušníka členského státu o azyl může proto jiný členský stát zvažovat nebo přijmout k dalšímu zpracování pouze v taxativně vypočtených případech, a to ...

Notes:

3. Nepřímý účinek/ souladný výklad

Notes:

Nepřímý účinek

- žádný převratný objev, existence principu v mezinárodním právu veřejném a ústavních systémech některých členských států (ústavně-konformní interpretace)
- určitý dodatečný způsob výkladu vnitrostátního práva, který ukládá vnitrostátnímu orgánu (soudu) vykládat vnitrostátní právní ustanovení v pokud možno nerozporně s právem EU
- Nemusí se jednat pouze o směrnici – jedná se o jakýkoliv pramen práva Unie, který není přímo účinný – komplementarita. Ostatní prameny práva EU bývají ale přímo účinné, takže otázka nevzniká. Praktický dopad tak zůstává pro neimplementované či špatně implementované směrnice ve vztahu mezi jednotlivci.

Notes:

Nepřímý účinek – souladný výklad

- 14/83 *Van Colson a Kamann*
- C-106/89 *Marleasing SA*
- Spojené věci 240-244/98 *Océano Grupo Editorial v. Rocio Murciano Quintero* "...soud členského státu má při aplikaci vnitrostátního práva, které bylo přijato před či po vstupu zmíněné směrnice v platnost, povinnost vykládat ustanovení vnitrostátního práva pokud je to možné v souladu se zněním a účelem směrnice."
- Nověji např. C-212/04 *Adeneler*, C-268/06 *Impact*, C-378/07 až C-380/07 *Angelidaki*, C-12/08 *Mono Car Styling*.

Notes:

Novější judikatura – hranice souladného výkladu

(před závorkou): Musí existovat „paralelní“ vhodné ustanovení ve vnitrostátním právu (kde nic není, ani souladný výklad nebere),

Hranice souladného výkladu:

- 1/ výkladové metody uznané vnitrostátním právem
- 2/ zákaz výkladu contra legem (př. *Impact*)
- 3/ obecné zásady právní (především právní jistota a legitimní očekávání – př. zvrát ve správní praxi)

Notes:

Souladný výklad/přímý účinek

Příklad 1: souladný výklad ve vztahu stát-jednotlivec (příklad výklad neurčitých právních pojmů v daňovém právu) => zhoršení právního postavení jednotlivce? (C-168/95 *Arcano* nebo C-321/05 *Kofoed*).

Příklad 2: souladný výklad v horizontálních právních vztazích? Ochrana spotřebitele a neférová ujednání ve spotřebitelských smlouvách.

Notes:

Nepřímý účinek v nových členských státech – univerzální řešení?

- Desítky věcí, v drtivé většině případů směrnice;
- Nejen pro výklad předpisů v případech po, ale i PŘED přistoupením (viz dále k temporálnímu působení);
- Kategorizace:
 - a) dle síly „ohnutí“ výchozího vnitrostátního pravidla
 - b) hodnotový vs. technický nepřímý účinek
- Typu argumentů:
 - a) Určující výklad (rozhodnutí mezi variantou A, B, C)
 - b) Potvrzující výklad (řešení je A, protožex.... A NAVÍC to také říká směrnice y)

Notes:

Nepřímý účinek – míra ohnutí vnitrostátního práva

- +++ silné: rozsudek NSS ze dne 18.07.2006, č.j. 1 Ao 1/2006-74 (silná argumentační opora v Aarhuské úmluvě + směrnicích ES, blízko k „vytváření“ práva a přímému účinku)
- ++ střední: typicky případy několika možných výkladů, nepřímý účinek určí ten „správný“, také nepřímé zjišťování implementační vůle zákonodárce (např. rozsudek NSS ze dne 10.05.2006, č. j. 3 As 21/2005 - 105 – ochrana a zabezpečení osobních údajů)
- + slabé: „potvrzovací“ argumentace směrnicí – výklad, který byl dosažen na půdorysu vnitrostátního práva či obecné argumentace je „potvrzen“ odkazem na směrnici, která říká totéž (např. rozsudek NSS ze dne 27.09.2005, č.j. 1 Ao 1/2005-98 (přenositelnost čísel); rozsudek NSS ze dne 17.01.2006, č. j. 6 As 52/2004 – 67 (definice veřejného podniku);

Notes:

Historický exkurz: Předpřístupová (dobrovolná) inspirace vs. povinný souladný výklad po přistoupení

Rozhodováno sice po přistoupení, ale skutkové a právní kauzy z období před přistoupením

- První vlašťovka - 2 Afs 92/2005-45, po ní již hejna (desítky či stovky věcí u NSS, pár u NS (především obchodní senát))

Podmínky:

- Jednalo se o výslovnou aproximaci;
- Není zřejmé, že by se chtěl zákonodárce odchýlit od aproximační předlohy.

- Vylévat vaničku i s dítětem? – ÚS ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. II. ÚS 3/06 (hrnce Zepter v roce 1995 na základě práva Společenství?) – pro kontrast - usnesení NS ze dne 12.04.2006, sp. zn. 5 Tdo 290/2006 (zneužívání informací v obchodním styku z poloviny devadesátých let)

Notes:

4.
Přednost

Notes:

Přednost práva Unie

Druhé dvojče – souhra s přímým účinkem

Přednost a nadřazenost evropského práva – ztráta suverenity, ztráta státnosti, ztráta rozhodovacích pravomocí ... ztráta soudnosti

Přednost práva Unie v reálném životě = v případě rozporu mezi úpravou práva EU a předpisem členského státu, právu Unie musí být v konkrétním případě dána přednost.

- pouze aplikační přednost v konkrétním případě
- nemá dosah mimo jednotlivý případ (kromě obecně politické odpovědnosti), derogovat může pouze zákonodárce nebo Ústavní soud
- stejná norma může být nadále aplikována v čistě vnitrostátních případech (logika odlišných množin norem)

Notes:

Přednost v akci – náhled Soudního dvora

Bezpodmínečná, všeobjímající a trvalá přednost:

11/70 Internationale Handelsgesellschaft (ústava členského státu)

106/77 Simmenthal SpA (ústavní právo procesní)

C-213/89 Factortame (ústava – suverenity parlamentu)

Nejnověji např.: C-399/11, Melloni

Notes:

Přednost v akci – náhled soudů členských států

Německý Sonderweg:

BVerfGE 37, 271 (*Solange I*)

BVerfGE 73, 339 (*Solange II*)

BVerfGE 89, 155 (*Maastricht-Urteil*)

BVerfGE 102, 147 (*Bananenmarkt-Beschluss*)

Ale i Francie, Itálie, Dánsko, Španělsko ... a následně malé kopie v nových členských státech

Notes:

Poslední ústavní vlny

- 1) Popřístupové „Solange“ variace – podmíněný a dočasný přenos části suverenity, určující zůstává vnitrostátní ústava (v ČR náleží ÚS ČR ze dne 8. března 2006, *sp.zn. Pl.ÚS 50/04 (cukerné kvóty II)*, 154/2006 Sb.)
- 2) Evropská zatýkáčská vlna – C-303/05, *Advocaten voor de Wereld* (stanovisko GA ze dne 12.09.2006). ÚS ČR velice vstřícný – náleží ze dne 3.5.2006, *sp. zn. Pl. ÚS 66/04, č. 434/2006 Sb.*)
- 3) Středoevropské vnitrostátní trávení unijní antidiskriminační legislativy – přesun důkazního břemene (náleží ze dne 26.4. 2006, *sp. zn. Pl. ÚS 37/04, č. 419/2006 Sb.*) a možnost pozitivních opatření (náleží ÚS SR ze dne 18. 10 2005, *č.j. PL. ÚS 8/04-202*)
- 4) Smlouva o Ústavě pro Evropu (způsob ratifikace – např. usnesení ÚS SR ze dne 14.7.2005, *sp. zn. II. ÚS 171/05-3, otázky ústavnosti, hranic evropské integrace apod.*)

Notes:

Přednost - teorie vs. praxe

- nejvyšší (ústavní) soudy členských států trvají na zmocňovací konstrukci a kompetence kompetence, přednost práva Unie pramení z vnitrostátního ústavního zmocnění a ne ze skutečnosti existence „nového právního řádu“
- bezpodmínečná konstrukce přednosti (směrnice vs. ústava členského státu) vs. o poznání méně dramatická realita
- doktrinární rozdílnosti (kelsenovská pyramida právní síly a jiné chápání výstavby právního řádu), význam dialogu v evropské struktuře soudů
- vítězství pragmatismu – dokud to funguje, nikdo se v tom příliš nevtá.

Notes:

Dokud ... Český úlet

Rozdělení federace a osudy ČS důchodců

Dlouhý, ale skutečně dlouhý spor CZ ÚS a NSS, ČSSZ, exekutivy ...

NSS: externalizace sporu skrze C-399/09
Marie Landtová

ÚS: rozsudek Soudního dvora je ultra vires ...
Plénium ze dne 31. ledna 2012, Pl. ÚS 5/12,
Holubec

Revoluce, která se nekonala? Post-Holubec
judikatura a změny.

Budoucí zábava na Slovensku? Rozsudek NS
ze dne 30. ledna 2013, 9So/203/2011.

Notes:

5.

Obecný procesní rámec: účinná vnitrostátní ochrana unijních práv

Notes:

Obecný procesní rámec

1/Je unijní úprava?

- legislativní (procesní unifikace či harmonizace?)
- soudní?

2/ Není-li úprava, postuje se dle procesů a institucí členského státu.

3/ ALE, při jakékoliv realizaci práva EU vnitrostátně, požadavek:

- rovnocennosti
- účinnosti.

Notes:

Rovnocennost a účinnost

- počátky – neoprávněně vybraná cla a dávky
33/76 Rewe-Zentralfinanz eG)

...při absenci ustanovení komunitárního práva týkajících se předmětné otázky, právnímu řádu členského státu přísluší stanovit příslušný soud a procesní podmínky pro žalobu, která má za úkol zajistit ochranu práva, jež jednotlivec čerpá z přímo účinných norem komunitárního práva. Tyto podmínky nesmí být méně výhodné než podmínky, které upravují podobnou žalobu vnitrostátní povahy... O odlišnou situaci by se jednálo v případě, kdyby podmínky a lhůty pro podání žaloby činily prakticky nemožnou ochranu práva, ke které je soud členského státu povolán."

- souhra rovnocennosti a účinnosti – *Factortame*

Notes:

Plná účinnost?

Jsou nějaké limity plné účinnosti? Předvídatelnost práva.

Mýtus „procesní autonomie“ členského státu a hranice dosahu práva Unie. Legislativní vs. aplikační logika. Vnitrostátní procesní „průstřel“ hvězdokupou.

Postupně pohlcování „rovnosti a účinnosti“ principem účinné právní ochrany (po Lisabonské smlouvě čl. 19 (1) SFEU a čl. 47 Charty.

Nověji např.: C-268/06, *Impact*; C-279/09 *DEB*; C-177/10 *Rosado Santana*, C-317/08 až C-320/08 *Alassini*, C-93/12 *ET Agroconsulting-04-Velko Stoyanov*.

Notes:

6. Odpovědnost za škodu

Notes:

Odpovědnost za škodu

Byla jednou jedna *paní Francovich* ... (C-6 a 9/90
Andrea Francovich a Danila Bonifaci)

Odpovědnost za škodu způsobenou porušením
práva EU – 3 úrovně odpovědnosti

- mimosmluvní odpovědnost EU
- odpovědnost členského státu
- odpovědnost jednotlivce za porušení práva EU

Odpovědnost za škodu jako zbytková kategorie
v kontextu vymáhání práva EU před soudy
členských států

Notes:

Jaké jsou podmínky odpovědnosti ?

C-46 a 48/93 *Brasserie du Pêcheur SA a Factortame* (III)

- 1/ porušené právní ustanovení zaručuje práva přímo jednotlivcům,
- 2/ porušení práva musí být dostatečně závažné,
- 3/ existence přímé příčinné souvislosti mezi porušením povinnosti zavazující členský stát a škodou způsobenou jednotlivci.

Jinak řečeno:

- A/ Protiprávnost
 - pouze ustanovení zaručujícího práva přímo jednotlivci
 - a protiprávnost/porušení dostatečně závažné
- B/ Škoda
- C/ Příčinná souvislost

Notes:

Na jaká pochybení členského státu se odpovědnost vztahuje?

- pochybení moci zákonodárné – legislativa v rozporu s právem EU, absence transpozice, vadná transpozice

C-46 a 48/93 *Brasserie du Pêcheur SA a Factortame (III)* anebo Case C-392/93 *British Telecommunications*

- pochybení moci výkonné – správní akt v rozporu s právem EU
C-5/1994 *The Queen v. Ministry of Agriculture, ex parte Hedley Lomas* anebo C-445/06 *Danske Slagterier*

- pochybení moci soudní – rozsudek v rozporu s právem EU
C-224/01 *Köbler* či C-173/03 *Traghetti del Mediterraneo*

Notes:

=> pokrytí všech mocí ve státě a v rámci široké komunitární definice státu včetně samosprávy, orgánů se „zvláštními pravomocemi“ apod.

- praktické věci náhrady škody nechány na vnitrostátním právu (ALE – rovnocennost a účinnost právní ochrany)

- „právní ustanovení zaručující práva přímo jednotlivcům“ ≠ ustanovení přímo účinná (komplementarita právní ochrany)

Notes:

Mimosmluvní odpovědnost jednotlivce za porušení unijního práva?

Právo EU „parazituje“ na vnitrostátním systému civilní odpovědnosti za škodu, přímo účinná ustanovení unijního práva jsou vynucována ve vztazích mezi jednotlivci stejně jako vnitrostátní právo

Odpovědnost jednotlivce na základě pouze unijního práva?
C-453/99 *Courage Ltd. v. Crehan*

ALE: osud slavných kauz na vnitrostátní úrovni - *Inntrepreneur Pub Company (CPC) and others (Original Appellants and Cross-respondents) v. Crehan (Original Respondent and Cross-appellant)* [2006] UKHL 38

Tedy: podmínky vnitrostátní, členských stát ale musí umožnit podobný typ odpovědnosti.

Notes:

Náhrada škody – vnitrostátní praxe

- V ČR zatím Ø, ale odsuzující rozsudky a porušování práva EU se množí.
- Naroubování se režimu práva EU na vnitrostátní režim odpovědnosti za škodu.
- V ČR, problematičnost zák. č. 82/1998 Sb., ještě větší problematičnost judikatury NS ČR - 25 Cdo 1124/2005 (31. 1. 2007).
- Faktická nemožnost náhrady škody pro porušení práva EU soudem členského státu.

Notes:

Otázky ... ?

Notes:

Michal.Bobek@eui.eu
Michal.Bobek@coleurope.eu

© Michal Bobek, 2013

Notes:
